

K BOJOVÉ SESTAVĚ DIVIZE VE STŘETNÉM BOJI

Střetný boj je druh boje, při němž se obě strany snaží dosáhnout svého cíle útočnou činností. Jeho obsahem jsou jaderné **úder**y a **palba** zahajovaná na maximální dálky, široký a rychlý **manévr** palbou, silami a prostředky a konečně **úder** tankových a motostřeleckých jednotek, vše dobře sladěné co do cíle, místa a času. Střetný boj končí, jakmile jedna z bojujících stran upustí od útočné činnosti a přejde do obrany (zahájí boj na zdrženou, nebo odchod).

Ke střetnému boji může dojít za nejrůznější situace, v průběhu kterékoliv bojové činnosti. Všem těmto situacím je však společná **vysoká manévrovost bojové činnosti**. Nejčastěji bude ke střetnému boji docházet za pochodu obou stran, kdy úkoly se budou navzájem **časově shodovat a prostorově překračovat**. Proto se zaměřím především na střetný boj, který vzniká za těchto podmínek.

Předpoklady dosažení úspěchu ve střetném boji na kterémkoli stupni mají společného jmenovatele — **předejít nepřítele**. Především je třeba předstihnout ho v zahájení palby a úderů a ničit ho jadernými a leteckými úderem a palbou dělostřelectva již v maximálních vzdálenostech, pokud je ještě v proudech. Dále je nutné předejít ho v rozvinutí hlavních sil a jako první zasadit rozhodný úder tankovými a motostřeleckými prapory a pluky do boku a týlu jeho hlavních sil v součinnosti s úderem vojenského letectva a bojových vrtulníků ze vzduchu.

Na pohled jednoduchá taktika, ale ve značné míře závislá na **umění velitele**, jeho znalostech, zkušenostech, předvídavosti a rozhodnosti. Umění spočívá v tom, aby věděl, jak v konkrétní situaci vytvořit co nejpříznivější podmínky pro vedení střetného boje a jak dokázat zničit stejně silného a za zvlášť výhodných podmínek dokonce silnějšího nepřítele.

K umění velitele patří nejen vytváření výhodných podmínek pro zahájení střetného boje a dovedné vedení předstihujících jaderných a leteckých úderů a palby dělostřelectva, ale i **vytvoření výhodného uskupení sil a prostředků** k získání převahy na směru hlavního úderu spolu s optimálním **stanovením**

úkolů jednotlivým prvkům, volba neúčelnějšího manévru ke zničení nepřítele, dovedné využití bojových vrtulníků a prostředků radioelektronického boje a včas zasadit zálohy s cílem dokončit zničení nepřítele.

Velitel divize, která povede střetný boj samostatně, musí při svém rozhodování o optimálním uskupení a stanovení úkolů silám a prostředkům divize **respektovat četné (a v žádném případě zanedbatelné) požadavky**.

Divize musí být schopna **části svých sil upoutat** hlavní uskupení nepřátelské divize a **hlavními silami zasadit mohutný úder** na nejslabší místo nepřátelského uskupení. Takovým místem je zpravidla bok těch jednotek, které působí na pomocném směru. Jen ve velmi příznivých podmínkách může velitel divize (a to především tankové) uvažovat o úderech do obou boků nepřátelského uskupení.

Bojová sestava divize musí umožňovat vedení **silného počátečního úderu**, který často rozhodne o dalším výsledku střetného boje. Protože vojska povedou vysoce manévrovou bojovou činnost, musí bojová sestava také zabezpečovat **taktickou samostatnost** pluků, která jim umožní uskutečnit rozsáhlý manévra a udeřit na nepřítele současně z různých směrů.

Ke střetnutí s nepřítelem může dojít **v různých prostorech** (na různých čarách střetnutí), přičemž zámysl použití hlavních sil ke zničení nepřítele může být pro jednotlivé prostory různý, dokonce až protichůdný. Pro názornost: nejvhodnější manévra při střetnutí na čáře č. 1 je úder do pravého boku, tankový pluk použít na vnějším křídle hlavních sil. Při střetnutí na čáře č. 2 je optimální řešení vést úder do levého boku a tankový pluk opět vést na vnějším křídle, tzn. zcela opačně než na předcházející čáře. Proto musí velitel divize velmi odpovědně vážit, kde pravděpodobnost střetnutí je nejvyšší a především ze zámyslu bojové činnosti v tomto prostoru vycházet při přijímání potřebných opatření.

V průběhu střetného boje jsou vojska vystavena **trvale úhroze napadení svých boků týlu** pozemním nepřítelem, vzdušnými výsadky a aeromobilními jednotkami vysazovanými podle názorů NATO do vzdálenosti 15 až 20 km (i více) od čáry dotyku v hodnotě zesílené rotý (praporu) od divize prvního sledu.

Velitel divize si musí i uvědomit, že organizace střetného boje (zvláště dojde-li k němu z pochodu) není jediný uzavřený proces, jednorázově vyřešený. Naopak, půjde o činnost, která má **několik fází prostorově a časově různých**:

1. Již při organizaci pochodu, při kterém předvídá střetný boj, si musí velitel divize vytvořit základní představu, na kterých čarách může dojít ke střetnému boji a jaký je nejvhodnější zámysl činnosti divize ke zničení nepřítele v těchto prostorech.

2. Postupně získává a vyhodnocuje zprávy o přesunu nepřítele, zužuje možné varianty střetnutí na nejpravděpodobnější a k ní zpřesňuje svůj zámysl činnosti, úkoly podřízeným a způsob součinnosti (podle mapy, leteckých snímků apod.).

3. Jakmile předsunutý odřad nebo jiný prvek bojové sestavy zahájí střetnutí s nepřítelem, pak svoji rozhodovací činnost zakončí upřesněním úkolů a součinnostních otázek podle konkrétní situace přímo v terénu.

Tyto skutečnosti mají **zásadní vliv i na bojovou sestavu divize**, která oproti útočnému boji na nepřítele v obraně bude mít **četné zvláštnosti**.

Bojovou sestavu tvoří jednak uskupení sil a prostředků, které působí na pomocném směru, a jednak uskupení, které vede úder na hlavním směru divize; síly a prostředky motostřeleckých a tankových pluků na obou směrech tvoří **první sled divize**. Dále ji v souladu s Polním řádem tvoří vševojsková záloha, raketový útvar, dělostřelectvo, prostředky PVO, protitanková záloha a pohyblivý

odřad zatarasovací. Přitom i dělostřelectvo a prostředky PVO mohou být rozmístěny na obou směrech.

V daleko větší míře než při útoku na nepřítele v obraně používáme dočasných prvků bojové sestavy, především předsunutých odřadů, vrtulníkových výsadek a speciálních odřadů.

Zvláštností **utváření bojové sestavy** je, že se její jednotlivé prvky rozvinou a zasazují do boje postupně, zpravidla přímo z pochodu.

Z výčtu je zřejmé, že ve střetném boji bude divize uskupena ve většině případů **do jednoho sledu** a k řešení neočekávané situace (či k nárůstání síly úderu 1. sledu) si vytváří velitel divize silnou vševojskovou zálohu. Větší část (obvykle dva pluky) 1. sledu je předurčena k bojové činnosti na směru úderu, menší část (pluk) k přehrazení směru přesunující se (útočící) nepřátelské divize a k poutání jeho hlavních sil.

Úder do boku a týlu nepřítele povedou zpravidla tankový a motostřelecký pluk vyzbrojený BVP. Polní řád uvádí, že tankový pluk motostřelecké divize vede zpravidla úder na vnějším křídle útočné sestavy divize (čl. 205). Ovšem dnes, kdy organizačně je u divize i pluk na BVP, je mimo diskusí jeho použití v 1. sledu a nebude ani podstatných rozdílů, který z nich použít na vnějším křídle.

Úkol na poutacím směru bude plnit zpravidla pluk vyslaný jako předsunutý odřad divize. Může ale dojít k situaci, že i nepřítel zasadí své hlavní síly do stejného prostoru, kde se podle předpokladu velitele divize mají rozvinout hlavní síly divize. Tím se změní i poutací směr, na který je nutné vyslat nový pluk (nejpravděpodobnější varianta bude jeden z pluků v hlavních silách) a předsunutý odřad dostane úkol přejít na svém směru — jako součást úderného uskupení divize — do útoku. Proto je velmi důležité, aby velitel divize byl co nejdříve v prostoru PO a odtud velel (viz 3. etapa jeho rozhodovacího procesu).

Velitel divize musí mít promyšlené a připravené i variantní řešení pro případ, že pluk vyslaný jako PO ztratí v důsledku jaderných a leteckých úderů dělostřelectva nepřítele bojeschopnost nebo jeho bojové možnosti poklesnou tak, že nebude schopen splnit časově a prostorově stanovený úkol. Opět musí dojít k vyslání nového předsunutého odřadu zpravidla z hlavních sil divize a k jejich doplnění ze vševojskové zálohy.

Pluky, které působí v hlavních silách divize, přejdou do útoku obvykle se všemi prapory v 1. sledu (tankový prapor motostřeleckého pluku zpravidla vcelku na hlavním směru) a se vševojskovou zálohou v hodnotě roty. Umožní jim to šířka útočného pásma, která oproti útoku na připravenou obranu bývá širší. Vyžaduje to, aby úder byl co nejsilnější. Šířka pásma činnosti pluku na poutacím směru může být až 10 km, tj. vlastně norma pro šířku obranného úseku pluku. Prvosledové pluky jsou posíleny tak, aby byly schopny samostatně plnit stanovené úkoly.

Vševojsková záloha, do které bývá vyčleněn zbývající motostřelecký (msd) či tankový (td) pluk, má velmi důležitou úlohu, která vyplývá z nedostatečně jasné situace nejen při vzniku střetného boje, ale v důsledku častých a různých změn i po celou dobu trvání střetného boje. Je určena především k nárůstání úsilí hlavních sil divize a k dosažení konečného zvratu ve střetném boji, a to jak na směru úderu pluků v úderném uskupení, tak k vedení manévru na novém směru, např. do druhého boku nepřátelského uskupení, s cílem dokončit obklíčení nepřítele a vytvořit podmínky pro jeho rychlé zničení.

Možnosti zasazení k narůstání síly 1. sledu jsou různé. Buď zpoza boků úderného uskupení k vedení hlubšího manévru do boku a týlu, nebo do mezer mezi prvosledové pluky obdobně jako při rozvíjení útoku. Nemůžeme vyloučit, že tento pluk bude zasazen do mezery mezi hlavní síly a pluk na poutacím směru, a bude-li výrazný nedostatek času, pak v sestavě sil poutajících nepřítele čelně.

Některé další úkoly jsem již naznačil. Vševojskovou zálohu můžeme použít k převzetí úkolů za jiný pluk (v hlavních silách či na poutacím směru), nebo k ničení nepřátelských výsadek, popř. aeromobilních jednotek. Můžeme též zesílit pluk vyčleněný k přehrazení na poutacím směru přechodem celé zálohy nebo její části do obrany v hloubce sestavy divize.

Důležité je i umístění tohoto pluku uvnitř sestavy divize k jeho výhodnému a rychlému zasazení. Vzhledem k rozmanitosti možných úkolů bude vhodné přisunout vševojskovou zálohu při zahájení střetného boje mezi hlavní síly a pluk na poutacím směru tak, aby mohla být použita na oba směry i do týlu. Další postup závisí na směru předpokládaného (optimálního) použití. Může postupovat za úderným uskupením v kratší vzdálenosti než za útoku (místo 15–20 km jen 8–12 km) alespoň po dvou osách. Při zasazení v součinnosti s plukem na poutacím směru může zůstat na místě až do svého zasazení.

Požadavek předejít nepřítele ve vedení jaderných úderů a dělostřeleckých paleb si vynucuje **zaujmout prostor bojového rozmístění oddílů vojenských raket i palebná postavení dělostřelectva co nejdříve**. Mezi těmito prvky bojové sestavy bude však při realizaci tohoto požadavku rozdíl.

Raketový útvár vzhledem ke svému dostřelu může pro prostor bojového rozmístění zvolit větší vzdálenost od předpokládané čáry střetnutí, např. 20–25 km (za útoku 10–15 km), pro jednu baterii až 40 km. Jaderné údery je však třeba vést na prověřené cíle a v takovou dobu, kdy tyto cíle budou v prostorech určených k jejich zničení (jinak platí ustanovení Vševojsk-1-1, čl. 201).

Dělostřelectvo však musí naopak přisunout co nejbližší zájmovému prostoru (2–5 km). Proto jeho větší část postupuje ihned za předem určeným odřadem a předvojí. Po dosažení určeného prostoru se rozvíjí do bojové sestavy a jakmile velitelé baterií a oddílů zaujmou velitelsko-pozorovací stanoviště, zahajuje předstihující údery do maximální vzdálenosti. Obdobně i zbývající část dělostřeleckých oddílů, postupující v hlavních silách, se rozvíjí za chodu do bojové sestavy a připojuje se ihned k palebnému ničení hlavních sil a zajišťovacích a krycích jednotek nepřítele.

V tvorbě dělostřeleckých skupin se nevyskytují zvláštnosti oproti zásadám při útoku na připravenou obranu nepřítele. Většina dělostřelectva se přiděluje prvosledovým plukům k posílení jejich samostatnosti. Jestliže jsou jim přiděleny alespoň dva dělostřelecké oddíly a stejné množství si ponechá velitel divize, mohou se vytvářet plukovní a divizní dělostřelecké skupiny.

Plnění úkolů bude charakteristické tím, že ve střetném boji budou požadavky na palbu vždy přesahovat možnosti dělostřelectva. Proto bude nutné určit pořadí důležitosti ničení a umlčování nepřátelských cílů a řešit manévry palbou těchto prostředků. Nejprve se úsilí dělostřelectva soustředí na boj pluku na poutacím směru, potom postupně k podpoře rozvíjování, zasazení a boje hlavních sil divize. V průběhu střetného boje bude nutné zabezpečit bojovou činnost podle vývoje situace na obou směrech.

Před velmi složitým úkolem stojí divizní **prostředky PVO**, které mají za úkol bránit rozhodující prvky bojové sestavy divize, rozmístěné oproti útoku na připravenou obranu téměř na dvojnásobně širokém i hlubokém prostoru. Proto je

vhodné část prostředků PVO přesunout s předsunutým odřadem s úkolem zajmout palebná postavení k obraně pluku na poutacím směru a rozvinujících se hlavních sil před úderý ze vzduchu. Druhá část, která se přesunula na čele proudů hlavních sil, je určena k zesílení obrany hlavních sil, ale rovněž oddílů vojenských raket, míst velení a popř. i vševojskové zálohy. Během přesunu jsou tyto prostředky připraveny k okamžitému rozvinutí. Zvlášť spolehlivě musí být vojska bráněna při průchodu soutěskami, komunikačními uzly, na přepravištích a při zastávkách.

Chci zdůraznit i důležitý úkol všech prostředků PVO, a sice boj s bitevními vrtulníky nepřítele, které mohou vést úderý na síly a prostředky divize nejen při jejich rozvinování, ale i v průběhu střetného boje (a to jak na čáře dotyku, tak i do hloubky bojové sestavy divize). Proto je třeba doplnit palbu prostředků PVO palbou ručních zbraní, dělostřelectva, tanků a bojových vozidel pěchoty.

Protitanková záloha a pohyblivý odřad zatarasovací se vytvářejí v obdobném složení jako v útočném boji divize. Oba prvky jsou zpravidla použity v sestavě sil a prostředků působících na poutacím směru k vytvoření hloubky protitankové obrany na tomto směru, mnohdy v součinnosti se vševojskovou zálohou. Mohou být použity i k zabezpečení mezery mezi předsunutým odřadem a hlavními silami tak, aby kryly pluky na směru úderů divize před úderem nepřítele do boku a týlu.

Na boji s nepřátelskými protitankovými prostředky se podílejí i bojové vrtulníky přidělené divizi spolu s PTRS, tanky a BVP působícími v PO, předvojích a PTZ prvosledových pluků. Protože nepřítel má prostředky s velkou dávkou účinné střelby a může je tudíž včlenit do velké hloubky, musí navazovat na bojové vrtulníky a naše protitankové prostředky palba dělostřelectva a úderý letectva.

V průběhu střetného boje se PTZ a POZ vysunují na ohrožené směry a zabezpečují především boky uskupení pluků na směru úderu divize.

Zvlášť významnou úlohu mají ve střetném boji **předsunuté odřady** jako dočasně vytvářený prvek bojové sestavy spolu s předvoji (prvek pochodového zajištění). Použití předsunutých odřadů na divizním (ale i plukovním) stupni může předpokládat:

1. **K přehrazení pásma pochodu nepřátelské divize** s úkolem zmocnit se výhodné čáry, zabránit jí vést manévru do boku naší divize a upoutat její hlavní síly (PO v hodnotě zesíleného pluku).

Pokud se nepodaří předsunutému odřadu zmocnit se stanovené čáry, pak je jeho úkolem zastavit postup nepřítele na další (bližší) výhodné čáře a zde svým bojem vytvořit výhodné podmínky pro splnění úkolu hlavními silami. Po rozvinutí a zahájení boje hlavních sil divize dostává PO — nyní již jako součást 1. sledu divize — nový úkol. Může to být zejména útok na nepřítele na svém (poutacím) směru, či zabezpečení zasazení vševojskové zálohy. Může se též částí sil připojit k útoku na směru hlavního úderu divize. Při plnění všech těchto úkolů současně zabezpečit bok a týl divize. Proto se jeho sestava může členit např. stupňovitě vzad apod.

Nemůžeme opomenout ani možnost čelního úderu hlavními silami, zejména při dostatku jaderných úderů, či při nedostatku času k vedení manévru, popř. při značné obtížnosti tohoto manévru. V tomto případě pluk na poutacím směru musí především zabezpečit zasazení těchto sil a na vhodném směru se může připojit k útoku. Vhodná je i varianta, že po překročení hlavními silami se soustředí a přejde do vševojskové zálohy, a tak vlastně umožní veliteli divize po-

užít pro rozhodující úder ke zničení hlavního uskupení nepřátelské divize maximum sil a prostředků v prvním sledu.

2. Ke zmocnění se a zabezpečení prostoru **zasazení a rozvinutí hlavních sil divize.**

Zpravidla si je budou vysílat pluky určené do tohoto uskupení v hodnotě zesíleného praporu s úkolem proniknout až k hlavním silám nepřítele a smělou a rozhodnou činností je poutat na sebe. Touto činností zabezpečit manévry hlavních sil při jejich rozvíjení a jejich boky před údery nepřítele.

Pokud bude potřeba očistit od nepřítele osy přesunu hlavních sil do prostoru zasazení, vyšlou si pluky předvoje v hodnotě praporu, které nejprve zajistí hladký přesun a potom plní úkol obdobný jako úkol uložený PO.

3. **V průběhu střetného boje** k ovládnutí důležitých objektů a čar tak, jak je obvyklé v útočném boji a tím dosáhnout konečného zvratu ve střetném boji.

Častější **použití speciálních odřadů** umožňuje ve střetném boji především neobvykle široká volnost manévru. Příkladem může být použití **přepadových odřadů**. Využívají se především ke zničení prostředků jaderného napadení, míst velení, radioelektronických prostředků a dělostřelectva v palebných postavech a dalších sil a prostředků nepřítele, zejména když tyto prostředky není možné (účelné) zničit jinými zbraněmi. Efektivnost jejich bojové činnosti může být velmi vysoká, zvláště podaří-li se jim proniknout k určeným důležitým objektům co nejrychleji, s překvapením a svůj přepad zakončit účinnou palbou či prudkým ničivým úderem.

Přepadový odřad může dostat za úkol zničit i více objektů. Po jeho (jejich) splnění buď vyčkat na spojení s hlavními silami ve vhodném prostoru, pro útočící vojska důležitým a vhodným, a prakticky zde plnit úkol předpusnutého odřadu, nebo se vrátit do sestavy pluku (praporu), odkud byl vyslán.

Síla odřadu musí být odpovídající úkolům, které mu budou uloženy. Budou se vysílat zpravidla zesílené motostřelecké či tankové rotы nebo prapory z pluků prvního sledu a ke splnění zvlášť závažného taktického úkolu nemůžeme vyloučit ani vyslání přepadového odřadu v hodnotě tankového či motostřeleckého pluku.

Střetný boj nabízí i další možnosti využití speciálních odřadů, např. **k demonstračním či klamným činnostem**. Cílem je nepřítele vnutit opačné představy o našem zámyslu, oklamat ho a odpoutat jeho pozornost od směru, který je pro nás důležitý, získat tak hlavním silám čas ke splnění manévru. Ve vhodných podmínkách se používá i **obcházecí odřad** k vyjití do týlu nepřátelského uskupení.

Rovněž použití **vrtnulíkového výsadku** může být mnohotvárné. Protože technické možnosti umožňují veliteli divize vysadit v současné době jen jediný (zpravidla v síle zesíleného motostřeleckého praporu), musí pečlivě hodnotit a vážit, jak jej využít co nejefektivněji. Veliteli divize se nabízejí různé možnosti.

Především to bude **vysazení do prostorů vyslání PO (předvojů)**. Velitelé těchto pluků (praporů) musí udělat vše pro to, aby co nejrychleji pronikli do prostoru bojové činnosti výsadku a společně s ním se zmocnili stanovené čáry. Dále to bude vysazení **k zabezpečení boků hlavních sil divize před nepřátelským úderem**, ke zmocnění se takového **prostoru ještě před příchodem hlavních sil nepřítele**, odkud může aktivní činností narušovat jejich rozvíjení a nutit ho vést boj v podmínkách pro něj nevýhodných, **k ničení prostředků jaderného napadení, k dezorganizaci velení, k pomoci útočícím útvarům při ničení hlavního nepřátelského uskupení, ke zdržení přisunu a manévru nepřátelských zá-**

loh, k rozvíjení **úspěchu hlavních sil**, především udržením důležité čáry, stálých přepravišť nebo úseků vhodných k násilnému přechodu vodního toku, ničením prostředků jaderného a chemického napadení nepřítele, jaderných min, míst velení a dalších. Někdy bude též výhodné pozdržet vysazení až po ukončení střetného boje a zahájení boje na zdrženou nepřitelem a použít jej podle zásad vedení útočného boje.

K novým (zatím ještě nestálým) prvkům bojové sestavy patří i **jednotka bojových vrtulníků**, kterou nadřizený může předat do podřízenosti velitele divize. Ten je může používat k zabezpečení vyslání a k podpoře boje PO (předvojů), k zabezpečení vysazení a podpoře boje vrtulníkového výsadku, k ničení tanků a dalších cílů, které pronikly do boků a týlu hlavního uskupení divize. Se zahájením úderu prvosledových pluků plní především úkoly letecké podpory těchto praporů a pluků. Ničí nepřátelské prostředky jaderného napadení, tanky, protitankové prostředky a živou sílu přímo před útočícími (manévrujícími) jednotkami, popř. do hloubky 2–3 km. Ve vhodných prostorech mohou připravit i vrtulníkovou léčku a s překvapením ničit obrněné cíle, kterým se podařilo proniknout do blízkosti hlavních sil.

Kromě toho můžeme jednotku bojových vrtulníků použít k zabezpečení zasažení vševojskové zálohy a vyslání nových PO, jakož i k blokování důležitých terénních předmětů (mostů, křižovatek) s cílem ztížit nepříтели jeho manévry.

Velitel divize ji využije i k ničení nepřátelských vzdušných výsadků a aeromobilních jednotek vysazených v týlu divize v součinnosti s vševojskovou zálohou. Může se podílet na plnění průzkumných úkolů a zabezpečení vysazení průzkumných skupin.

Aby mohla jednotka bojových vrtulníků vést údery na nepřátelské objekty včas a co nejrychleji, bude vhodné určit jí předem určené přistávací plochy podle konkrétní situace co nejbližší k předpokládané čáře střetnutí s nepřitelem.

K boji s nepřátelskými vzdušnými výsadky a aeromobilními jednotkami vysazenými do prostoru bojové činnosti divize může velitel určit zálohu v hodnotě do zesíleného tankového (motostřeleckého) praporu ze vševojskové zálohy a v některých případech i z druhých sledů (záloh) pluků. Úkol může plnit v součinnosti s dalšími prvky bojové sestavy divize.

Mají-li obě strany ve střetném boji stejné podmínky, dosáhne úspěchu především ten velitel, který je **lépe připraven** řídit bojovou činnost ve složitých podmínkách, který **směle** (nikoliv bezhlavě!) **riskuje** a dokáže ve velmi krátkých lhůtách **co nejlépe aplikovat** platné zásady předpisů a řádů. Tyto požadavky mohou splnit velitelé všech stupňů jen s vysokou teoretickou a praktickou připraveností, hlubokým pochopením podstaty střetného boje i široce projevovanou iniciativou, tvůrčím přístupem a samostatností.